

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD	PESEL
<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

*miejsce
na naklejkę*

**EGZAMIN MATURALNY
Z JĘZYKA ANGIELSKIEGO
POZIOM ROZSZERZONY**

DATA: **8 maja 2019 r.**
GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**
CZAS PRACY: **150 minut**
LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **50**

**UZUPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

Uprawnienia zdającego do:

☐	dostosowania
kryteriów oceniania
☐	nieprzenoszenia
zaznaczeń na kartę

NOWA FORMUŁA

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 15 stron (zadania 1–10). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Teksty do zadań od 1. do 3. zostaną odtworzone z płyty CD.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Zaznaczając odpowiedzi w części karty przeznaczonej dla zdającego, zamaluj pola do tego przeznaczone. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe.
8. Tylko odpowiedzi zaznaczone na karcie będą oceniane.
9. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

MJA-R1_1P-192

Zadanie 1. (0–3)

Usłyszysz dwukrotnie trzy teksty. Z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, zgodną z treścią nagrania. Zakreśl jedną z liter: A, B albo C.

Tekst 1.

1.1. What is the speaker doing?

- A. encouraging people to take part in a rafting race
- B. announcing a contest for a group of workers
- C. advertising a holiday for adventure-seeking tourists

Tekst 2.

1.2. The text is about

- A. a natural disaster which has threatened the survival of snow leopards.
- B. activities undertaken to protect wildlife in the Himalayas.
- C. factors contributing to the possible extinction of a species.

Tekst 3.

1.3. Which of the following is stated in the conversation as a **fact**, not an opinion?

- A. Fifty percent of small businesses fail during the first year.
- B. A specialist has a better chance of running a successful business.
- C. Few people do research before starting a business.

Zadanie 2. (0–4)

Usłyszysz dwukrotnie cztery wypowiedzi na temat pozbywania się z domu niepotrzebnych rzeczy. Do każdej wypowiedzi (2.1.–2.4.) dopasuj odpowiadające jej zdanie (A–E). Wpisz rozwiązania do tabeli.

Uwaga: jedno zdanie zostało podane dodatkowo i nie pasuje do żadnej wypowiedzi.

This speaker mentions

- A. a common mistake made while decluttering.
- B. the amount of time it took to declutter his/her house.
- C. the support he/she received while decluttering.
- D. the reasons why some houses or flats remain cluttered.
- E. the psychological consequences of leaving your house cluttered.

2.1.	2.2.	2.3.	2.4.

Zadanie 3. (0–5)

Usłyszysz dwukrotnie wywiad z wynalazcą. Z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, zgodną z treścią nagrania. Zakreśl jedną z liter: A, B, C albo D.

3.1. The purpose of Trevor's invention was to

- A. put his old gramophone to a new use.
- B. store electricity in remote areas of Africa.
- C. create an affordable way of powering radios.
- D. produce a radio that would also function as a gramophone.

3.2. Why don't some people make use of their potential, according to Trevor?

- A. They don't come up with ideas quickly enough.
- B. They underestimate the value of their ideas.
- C. Their minds are not trained to generate new ideas.
- D. They feel intimidated because of fierce competition on the market.

3.3. Which is NOT mentioned by Trevor as something teenagers should learn?

- A. dealing with electrical faults
- B. doing some woodwork
- C. growing plants in the garden
- D. carrying out car repairs

3.4. When asked about information technology as a tool for inventors, Trevor

- A. suggests not being too dependent on it.
- B. argues it should be given priority over other tools.
- C. questions the accuracy of computer-aided designs.
- D. emphasizes the reliability of electronic devices.

3.5. Which sentence best reflects Trevor's opinion on female inventors?

- A. They mostly came up with inventions for the home.
- B. They were reluctant to take up educational opportunities.
- C. They proved to be better inventors than men.
- D. They were not adequately acknowledged as inventors.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA ZADAŃ OD 1. DO 3. NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Zadanie 4. (0–4)

Przeczytaj tekst, który został podzielony na trzy części (A–C), oraz pytania go dotyczące (4.1.–4.4.). Do każdego pytania dopasuj właściwą część tekstu. Wpisz rozwiązania do tabeli.

Uwaga: jedna część tekstu pasuje do dwóch pytań.

In which paragraph does the author mention

4.1.	mockery directed at Lincoln for questioning a popular view?	
4.2.	a venue which inspired the name of an event?	
4.3.	a procedure to ensure the high quality of texts on Shakespeare's work?	
4.4.	comfort brought by the appreciation of Shakespeare's plays?	

LINCOLN'S LOVE OF SHAKESPEARE

- A. When asked about Abraham Lincoln, the 16th American president, most people think about his assassination or his role in the Civil War and the abolition of slavery. Fewer people know about the tragedies in his private life or his love of Shakespeare. This was one of the topics at the prestigious *Wooden O Symposium* hosted by Southern Utah University, where scholars annually present their scientific work on Shakespeare. The term *Wooden O* is a direct reference to Shakespeare's theatre, *The Globe*, which was a round wooden structure. Most of the content presented at the conference, attracting participants not only from the US, is devoted to the playwright.
- B. One of the speakers showed that Lincoln's lifelong admiration for Shakespeare helped him cope with the strain of the turbulent years of his presidency and gave him consolation after his son passed away. The president memorized many lines from Shakespeare's works, was a keen theatregoer and became acquainted with actors, for example James Hackett, who appeared in a production of *Henry IV*. Lincoln's letter to Hackett testifies to his love of Shakespeare. In the letter, he challenged the standing of the highly acclaimed Hamlet monologue *To be or not to be*, arguing it was surpassed by *O, my offence is rank* delivered by Claudius. Hackett was indiscreet and had the letter printed, thus exposing Lincoln to public ridicule because of his literary judgement.
- C. This story about Lincoln, alongside other titbits and serious scholarly findings, can be found in the *Journal of the Wooden O*, an annual publication featuring articles on Shakespeare and containing selected research papers from the symposium at Southern Utah University. Submitted articles must be peer-reviewed. Sometimes they also undergo a second review process. This approach means that the publication is a valuable source of accurate information for both scholars and non-academics who derive great pleasure from the playwright's dramas.

adapted from <https://theamericanscholar.org>; <http://www.bard.org>

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Zadanie 5. (0–4)

Przeczytaj tekst, z którego usunięto cztery fragmenty. Wpisz w każdą lukę (5.1.–5.4.) literę, którą oznaczono brakujący fragment (A–E), tak aby otrzymać spójny i logiczny tekst.

Uwaga: jeden fragment został podany dodatkowo i nie pasuje do żadnej luki.

HUGH LANE PAINTING ROBBERY

Hugh Lane, a successful Irish art dealer, decided that after his death his collection of paintings would belong to Ireland. After some time, he changed his mind and left everything to London's prestigious *Tate Gallery* instead. However, shortly before he died in 1915, he made yet another will which indicated that a gallery in Dublin should own his collection. As nobody had witnessed the signing of the last will, the English court refused to recognize it as a legal document, and the paintings remained in England. **5.1.** _____ Yet, it was all in vain.

In 1956, two Irish citizens decided to do something about it. On April 12th, they stole an Impressionist painting, *Summer's Day*, from the Hugh Lane collection in the *Tate Gallery*.

5.2. _____ The former was a frequent visitor to the gallery, so he was a familiar figure. While he pretended to be making a copy of the painting on a sketchpad, his accomplice lifted it off the wall and put it inside a large portfolio they had brought with them. Next, they left the gallery using the front door. The whole point of the robbery was to get publicity for the cause. They even arranged for a press photographer to be on the spot and take a photo of them leaving the gallery. As a result of their ingenious scheme, the photo and the news of the robbery made the headlines the following day. **5.3.** _____ The entire plan proved effective. Three years later, an agreement was reached between Ireland and the UK that the collection would be shared between the two countries, and in 1999, over 30 paintings returned to Dublin for good.

The theft of the painting from the *Tate Gallery* was worrying for art lovers because it showed that there was a complete lack of security in a place where many masterpieces were kept.

5.4. _____ Fortunately, this did not happen.

adapted from www.telegraph.co.uk

- A. To make the authorities start negotiations, after a few days *Summer's Day* was anonymously delivered to the Irish embassy.
- B. The British were also concerned that the publicity given to the case would lead to the students being perceived as heroes fighting for the Irish cause, which could strain British–Irish relations.
- C. The ease with which the culprits committed this deed is still shocking. The thieves were Paul Hogan, who was studying at the Dublin College of Art, and Bill Fogarty, a veterinary student.
- D. It proves that the caretaker on duty could have prevented the robbery, but he was outsmarted.
- E. In the following decades, the Irish arts community and government made numerous attempts to claim the canvases back.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Zadanie 6. (0–5)

Przeczytaj dwa teksty na temat wspinania się. Z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, zgodną z treścią tekstu. Zakreśl jedną z liter: A, B, C albo D.

Tekst 1.

A TEMPTING OFFER

In March of 1995, I received a call from Mark Bryant, the editor of *Outside*. He proposed that I join a guided Everest expedition scheduled to depart soon and write an article about the growing commercialization of the mountain. The magazine's idea was that I remain in Base Camp and report the story from the glacier at the foot of the Tibetan side of the mountain. Mark insisted that I make the decision at once, so I said "yes" and went as far as to book a flight and get the required immunizations. But then, after I'd thought it through, I backed out at the last minute. Given the aversion to Everest I'd expressed over the years, one might assume that I declined to go on principle, but I did it for a different reason. As a child, I often imagined myself conquering the mountain, so the call from *Outside* had unexpectedly aroused a powerful, long-buried desire. I realized it would be unbearably frustrating to spend two months in the shadow of Everest without ascending higher than Base Camp. If I were going to travel to the far side of the globe and spend eight weeks away from my wife and children, I wanted an opportunity to climb the mountain.

A few days later, I thought of a possible alternative. I contacted the editor and asked if he would consider postponing the assignment for a year and changing it so that I got the chance to reach the summit. The immunizations would still be valid and a twelve-month delay would give me time to train intensively to meet the physical demands of the expedition. The biggest question was if the magazine would be willing to book me with one of the more reputable guide services and cover the \$65,000 fee. I'd written more than sixty pieces for *Outside* over the previous fifteen years, but the travel budget for these assignments had never exceeded two or three thousand dollars.

Bryant called back a day later. He said that the magazine didn't usually spend such high sums on any expedition, but he thought the story about the commercialization of Everest was worth it, and if I was serious about trying to climb to the top, *Outside* would figure out a way to make it happen.

adapted from Into Thin Air by Jon Krakauer

6.1. The author rejected the magazine's original offer because of

- A. the prospect of being separated from his family.
- B. the limited time to book an appropriate flight.
- C. his greater ambitions concerning Everest.
- D. his negative attitude to Everest.

6.2. The author realized the alternative assignment would mean

- A. improving his fitness.
- B. repeating the immunizations.
- C. limiting his budget for guide services.
- D. looking for other sponsors.

6.3. In the text, the author

- A. gives an account of his preparations for an assignment that the editor cancelled.
- B. describes how he found a way to make his dream come true.
- C. explains how he was tricked into joining a climbing expedition.
- D. presents the challenges of reaching Everest Base Camp.

Tekst 2.

TREE CLIMBING

It had been nearly 40 years since I climbed a tree, and to be honest it was not something I'd expected to do again. But earlier this summer, I found myself on the Isle of Wight, putting on a safety helmet and harness and preparing to scale a 70ft oak tree, using only ropes and my own strength.

For grown-ups, tree climbing is not only a chance to relive childhood adventures while flexing some underused muscles again, it can also give your brain a big boost. Research published at the University of North Florida revealed that tree climbing can benefit our working memory. This is the part of our memory we rely on to follow instructions or directions and to remember phone numbers or items on a shopping list. The researchers discovered that when you climb a tree, your brain is constantly calculating and evaluating your spatial awareness, balance and orientation. This provides it with a vigorous workout. Quite simply, after such a challenging physical activity, your brain becomes extremely alert and ready for mental tasks.

With this information firmly in mind, my wife and I, along with our sons, decided to see whether tree climbing would work that well in our case. We headed to the Isle of Wight, where Paul McCathie, an experienced tree surgeon, runs a tree climbing business. Here anyone over the age of eight can learn to climb safely.

Before we started, any fears we had about tree climbing – everything from branches giving way to suffering vertigo – were calmly talked through by Paul. He had us trained before we set off and managed to pacify all our worries. Think the rope's going to snap, for instance? Don't worry. Each one could bear the weight of a two-ton rhino. Paul explained we would be secured to the rope via a carabiner, a metal loop attached to a waist harness. Surprisingly, I felt totally secure in the harness. He also assured us that we could come down at any time.

When our two hours were up, we were exhausted but didn't feel like returning to ground level. When we started climbing, I had the sensation of everything spinning around, but in the end I was surprised to find the experience really calming. We all agreed it was one of the most challenging and thrilling family activities we had done together.

Did it work? Did I feel more alert after my brain workout? I did my weekly supermarket shopping that evening and I didn't forget any of the items I was supposed to buy. It's not proof but the scientists might be right.

adapted from www.express.co.uk

6.4. The main reason for the author's visit to the Isle of Wight was to

- A. overcome his fear of heights.
- B. make an attempt at an activity completely new to him.
- C. relive thrilling childhood adventures.
- D. test the findings of an academic study.

6.5. Which is TRUE about the family's experience of tree climbing?

- A. They had to go down before their time was up.
- B. Not everyone in the family enjoyed the activity.
- C. The instructor's explanations soothed their anxiety.
- D. While training, they all had to slide down the rope to test the harness.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Zadanie 7. (0–4)

Przeczytaj tekst. Z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, tak aby otrzymać logiczny i gramatycznie poprawny tekst. Zakreśl jedną z liter: A, B, C albo D.

GOLD HIDDEN INSIDE A PIANO

After a community group in Shropshire, England, decided to have a donated piano tuned, the tuner made an incredible discovery. Inside the piano, first sold in 1906, there was a hidden pile of gold. The group immediately 7.1. _____ the find to the authorities, and the gold was taken to the British Museum. The authorities aren't willing to give out details about the weight and purity of the gold, but it's believed to be highly valuable.

A British Museum specialist, Peter Reavill, was surprised at the discovery. "They laid this stuff out and I was really impressed. I'm an archaeologist and I'm used 7.2. _____ with treasure but I'm more accustomed to medieval brooches," Mr. Reavill told reporters.

The United Kingdom actually has a law concerning such discoveries. For a precious find to be officially declared a treasure, "it must be made of gold or silver and must have been deliberately concealed by the owner with a view to later recovery." 7.3. _____ the original owner is found, the treasure goes to the Crown. The museum would then be able to buy it, and the tuner and the piano owners would get a reward – a finder's fee. The authorities are still trying to trace the piano's history and find the original owners. If they do, perhaps we'll discover the story behind this pile of gold – and why it was hidden in the first 7.4. _____.

adapted from www.atlasobscura.com

7.1.

- A. conveyed
- B. reported
- C. notified
- D. informed

7.2.

- A. deal
- B. to deal
- C. dealing
- D. to dealing

7.3.

- A. However
- B. Unless
- C. Whether
- D. If

7.4.

- A. place
- B. run
- C. term
- D. attempt

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Zadanie 8. (0–4)

Przeczytaj tekst. Uzupełnij każdą lukę (8.1.–8.4.) jednym wyrazem, tak aby powstał spójny i logiczny tekst. Wymagana jest pełna poprawność gramatyczna i ortograficzna wpisywanych wyrazów.

STORKS NEST IN BRITAIN FIRST TIME IN 600 YEARS

Over the past few weeks, a pair of love-struck storks have **8.1.** _____ seen building a nest on top of a 36ft high chimney at Thrigby Hall Wildlife Gardens in Norfolk. This is a rare sight in the UK, as storks breed mainly in continental Europe. In fact, these spectacular birds last nested in the UK in 1416 on St. Giles Cathedral in Edinburgh. **8.2.** _____ then they have not bred naturally here.

Delighted wildlife lovers in England are keeping their **8.3.** _____ crossed, hoping the storks will soon enjoy a happy event. The birds will be closely watched for feeding activities or any other sign that the young have arrived. It will be a day for great celebration if these storks manage to breed successfully in the traditional way because earlier attempts to encourage stork breeding **8.4.** _____ out to be a failure.

adapted from www.telegraph.co.uk

Zadanie 9. (0–4)

Uzupełnij zdania 9.1.–9.4., wykorzystując podane w nawiasach wyrazy w odpowiedniej formie. Nie należy zmieniać kolejności podanych wyrazów, trzeba natomiast – jeśli jest to konieczne – dodać inne wyrazy, tak aby otrzymać logiczne i gramatycznie poprawne zdania. Wymagana jest pełna poprawność ortograficzna wpisywanych fragmentów zdań. Uwaga: w każdą lukę możesz wpisać maksymalnie pięć wyrazów, wliczając w to wyrazy już podane.

9.1. During the last lesson, our chemistry teacher explained how (*avoid / spill*) _____
_____ the chemicals in the lab.

9.2. Children should (*encourage / take*) _____
risks and make their own mistakes while they are still young enough to learn from them.

9.3. I still don't know which major to choose. As soon as I (*make / mind*) _____
_____, I will let you know.

9.4. I'm sure this gadget is Stephen's idea. He (*must / invent*) _____
_____ it last year when he was unemployed for a few months.

A series of 24 horizontal dotted lines for writing, spanning most of the page width.

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

TRANSKRYPCJA NAGRAŃ

Zadanie 1.

One

I'm here to present our annual *Cream of the Crop* sales challenge! There's a chance to win a luxury white-water rafting trip for two on the Colorado River. The idea is simple: the representative who sells the largest number of our brand's products between now and June 1st will be awarded a five-day rafting trip. The runner-up wins a two-day trip. The results will be announced at the company picnic on July 2nd. The challenge starts today, so if you like the idea of a spectacular adventure on the rapids of the Colorado River, get started straight away!

adapted from www.writeexpress.com

Two

The conservation charity the World Wildlife Fund has issued a warning about the effects that climate change is having on the snow leopard in the Himalayas. The charity says that rising temperatures are shrinking the snow leopard's natural habitat to the point that they could die out. Much of the fauna the animals need to survive could soon disappear. But it isn't just the climate that is posing a serious threat to the future of the species. Snow leopards are highly sought after for their fur. What's more, as their natural prey is decreasing, there have been incidents of leopards venturing into areas inhabited by humans and attacking farm animals. As a result, leopards are also being killed by farmers trying to protect their livestock.

adapted from breakingnewsenglish.com

Three

Inez: Today in the studio we have Mark, a successful owner of an antiques shop. Mark, is it easy to run a business nowadays?

Mark: Definitely not. I guess it would be a fair bet that about 50 percent of all start-ups fail within the first year.

Inez: Why is that?

Mark: Well, I think that only experts in a given field have any chance of making a profit so before you start a company you should have professional training in the business you plan to operate in.

Inez: And once someone has completed their training, what should they focus on?

Mark: They ought to do a lot of market research. I've read the latest data from the Chamber of Commerce and I can see that just 10% of people do that before they open their own business. It seems to me that some of them think that if they are great bakers, they'll run a bakery successfully. Unfortunately, that's not necessarily the case.

Inez: Could you tell us something more about how you got started, Mark?

adapted from She, November 2005

Zadanie 2.

One

Everybody needs some kind of organization in their lives. Making order should begin at home, in your immediate surroundings. You'll gain more room and stop stumbling over things. However, most people simply do not have enough energy or time to declutter and put off the decision to do it as long as possible. Does that sound like you? Don't lose hope. That's what we're for. Book a visit from our professional decluttering company and let us deal with your problem. No more walking past cupboards of useless stuff or opening drawers overflowing with bits you never have time to sort out!

adapted from www.youneedavicky.com

Two

I understood I had a clutter problem when I looked in a bag on the dining room sideboard in early December and found ... Christmas presents I'd received the previous year! Luckily, I stumbled upon the clutterdiet.com website. As a result, I spent all Sunday afternoon prioritizing tasks for the following days, and preparing e-mail reminders to do them. I also joined a discussion board on decluttering. When I saw comments from strangers willing to take their time to congratulate me on my progress, I felt really motivated.

adapted from clutterdiet.com

Three

Making mistakes while decluttering can put you off doing it. Here is how I avoid that. I walk around my house with a pen and a notepad and write down any items that I haven't used for a long time. I open cupboards, drawers and wardrobes. Once I've made the list, I go through it and ask myself if I really need those items. Obviously, I think twice before I get rid of an item which was expensive. In that case, I put it on an Internet auction. By clearing your space, you clear your mind. Surrounded by clutter, you are more anxious and likely to experience stress or frustration.

adapted from www.gioia.net.nz

Four

Do you need the help of an organizing professional? Check out how to harness chaos in your home! Here are some tips. Clean out first, then buy the boxes and baskets to store the stuff you want to keep. Once you've decided where something's going to go – take it there. It's advisable to clear out one room or space every day. This way you will avoid getting burnt out in the process. And a word of warning. Lots of people put things they don't need anymore in bags and decide to dispose of them later. Don't ever do that! If you keep the useless stuff at home, it might stay there for good.

adapted from <http://www.apartmenttherapy.com>

Zadanie 3.

Interviewer: Trevor Baylis, best known as the inventor of the wind-up radio, is with us today. Trevor, what gave you the idea for this radio?

Trevor Baylis: I was watching a programme about a disease in Africa which was killing many people. The only way they could get information about how to prevent it was through the radio. But in many remote parts of Africa there was no electricity. And batteries were rare and horrendously expensive. I wanted to find an alternative solution. I thought of the old-fashioned gramophone which had a handle on it. You had to turn it to make the record go round and play. And I thought that the same idea could be used for a radio. You see, you just wind the thing up and when you release the spring, it drives a small dynamo, which in turn drives the radio.

Interviewer: Well, that sounds quite simple. So why do so few of us become inventors?

Trevor Baylis: In my opinion, anybody can be an inventor. Basically, we all have good ideas which we do nothing about because they don't seem like inventions to us. Then, a few years later, we see a product based on the same concept in the shop window and wonder why we gave up on that idea in the first place. It's always disappointing but it shows that your idea had much more potential than you thought.

Interviewer: I heard recently that science and engineering courses are becoming less popular. That must be bad news for would-be inventors.

Trevor Baylis: I think it is. Young people need to get at least a glimpse of the basics of engineering. If the power goes off, they should know how to reset a circuit breaker. They ought to know how to do minor car repairs or bike maintenance

work. They should learn how to cut a bit of wood with a saw and make items for the garden like a planter box or a bench. We should provide them with sufficient hands-on experience, so if they buy a house in the future, they can do the necessary repairs.

Interviewer: Is information technology helpful for inventors in their work?

Trevor Baylis: Undoubtedly, it makes preparing a prototype much easier. In my day, we only used handheld tools. Now you can produce a three-dimensional picture on a screen, which can then be converted into a real thing made of plastic or some alternative material. But that doesn't mean computers are the solution to every problem. Don't get me wrong, I'm not suggesting the computer should be put in the bin, it's a wonderful piece of equipment. However, it's just a tool. If you lose that tool or it breaks down – what are you going to do? You've got to have a backup plan. You need to know where else you can look for the information that you need. Also, you ought to be able to do things by hand.

Interviewer: The statistics show that only 10% of all patents have been obtained by females. Why is this so?

Trevor Baylis: We have to look at the problem in a broader historical context. There were periods when women's access to education and careers was limited. Also society's expectations for them to be mothers and wives meant they were not encouraged to become inventors. And even if a woman invented something, it wasn't given as much recognition as things created by a man. Has anybody heard of Grace Hopper, who invented programming languages, or Mary Anderson, the inventor of windshield wipers?

Interviewer: Thankfully, a lot has changed in recent years.

adapted from www.bcs.org; <http://cogsci.stackexchange.com>

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2018/2019**

**FORMUŁA OD 2015
(„NOWA MATURA”)**

**JĘZYK ANGIELSKI
POZIOM ROZSZERZONY**

**ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ
ARKUSZ MJA-R1**

MAJ 2019

Rozumienie ze sluchu

Zadanie 1. (0–3)

Wymagania ogólne	Zadanie	Wymagania szczegółowe	Rozwiązanie
II. Rozumienie wypowiedzi. <i>Zdający rozumie wypowiedzi ustne [...] o różnorodnej formie i długości, w różnych warunkach odbioru [...].</i>	1.1.	2.4. Zdający określa intencję nadawcy/autora tekstu.	B
	1.2.	2.1. Zdający określa główną myśl tekstu.	C
	1.3.	2.1.R Zdający oddziela fakty od opinii	C

Zadanie 2. (0–4)

Wymagania ogólne	Zadanie	Wymagania szczegółowe	Rozwiązanie
II. Rozumienie wypowiedzi. <i>Zdający rozumie wypowiedzi ustne [...] o różnorodnej formie i długości, w różnych warunkach odbioru [...].</i>	2.1.	2.3. Zdający znajduje w tekście określone informacje.	D
	2.2.		C
	2.3.		E
	2.4.		A

Zadanie 3. (0–5)

Wymagania ogólne	Zadanie	Wymagania szczegółowe	Rozwiązanie
II. Rozumienie wypowiedzi. <i>Zdający rozumie wypowiedzi ustne [...] o różnorodnej formie i długości, w różnych warunkach odbioru [...].</i>	3.1.	2.3. Zdający znajduje w tekście określone informacje.	C
	3.2.		B
	3.3.		C
	3.4.		A
	3.5.		D

Rozumienie tekstów pisanych

Zadanie 4. (0–4)

Wymagania ogólne	Zadanie	Wymagania szczegółowe	Rozwiązanie
II. Rozumienie wypowiedzi. <i>Zdający rozumie wypowiedzi [...] pisemne o różnorodnej formie i długości [...].</i>	4.1.	3.3. Zdający znajduje w tekście określone informacje.	B
	4.2.		A
	4.3.		C
	4.4.		B

Zadanie 5. (0–4)

Wymagania ogólne	Zadanie	Wymagania szczegółowe	Rozwiązanie
II. Rozumienie wypowiedzi. <i>Zdający rozumie wypowiedzi [...] pisemne o różnorodnej formie i długości [...].</i>	5.1.	3.6. Zdający rozpoznaje związki pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu.	E
	5.2.		C
	5.3.		A
	5.4.		B

Zadanie 6. (0–5)

Wymagania ogólne	Zadanie	Wymagania szczegółowe	Rozwiązanie
II. Rozumienie wypowiedzi. <i>Zdający rozumie wypowiedzi [...] pisemne o różnorodnej formie i długości [...].</i>	6.1.	3.3. Zdający znajduje w tekście określone informacje.	C
	6.2.		A
	6.3.	3.1. Zdający określa główną myśl tekstu.	B
	6.4.	3.2. Zdający określa główną myśl poszczególnych części tekstu.	D
	6.5.	3.3. Zdający znajduje w tekście określone informacje.	C

Znajomość środków językowych

Zadanie 7 (0–4)

Wymagania ogólne	Zadanie	Wymagania szczegółowe	Rozwiązanie
I. Znajomość środków językowych. <i>Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].</i>	7.1.	1. Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].	B Akceptowana jest także odpowiedź C
	7.2.		D
	7.3.		B
	7.4.		A

Zadanie 8. (0–4)

Wymagania ogólne	Zadanie	Wymagania szczegółowe	Rozwiązanie
I. Znajomość środków językowych. <i>Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].</i>	8.1.	1. Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].	<i>been</i>
	8.2.		<i>Since</i>
	8.3.		<i>fingers</i>
	8.4.		<i>turned</i>

Zadanie	Inne akceptowane odpowiedzi	Przykładowe nieakceptowane odpowiedzi
8.1.	----	<i>got / already / recently</i>
8.2.	<i>since</i>	<i>After / Before / Later / But / However / From / Unfortunately / Therefore / Back / Until / Even</i>
8.3.	----	<i>finger / thumbs / hands / arms / minds / eyes / stuff / ways</i>
8.4.	----	<i>came / went / took / ran / made / worked / figured / ended / stayed / found / closed / deemed / passed / proved / tended / turns / sets</i>

Zadanie 9. (0–4)

Wymagania ogólne	Zadanie	Wymagania szczegółowe	Rozwiązanie
<p>I. Znajomość środków językowych.</p> <p><i>Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].</i></p>	9.1.	<p>1. Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].</p>	<i>to avoid spilling</i>
	9.2.		<i>be encouraged to take</i>
	9.3.		<i>make up my mind / have made up my mind</i>
	9.4.		<i>must have invented</i>

Zadanie	Inne akceptowane odpowiedzi	Przykładowe nieakceptowane odpowiedzi
9.1.	<p><i>to avoid the spilling/spillage of</i> <i>to avoid a/the spill of</i> <i>we avoid spilling</i> <i>he/she avoided/had avoided spilling</i> <i>he/she managed to avoid spilling</i> <i>to avoid a spillage of / a spilling of / any spills of / the spills of / spills of / spillages of</i> <i>to avoid spills on / to avoid spilling around</i> <i>we should have avoided spilling</i> <i>we/you/one/anybody can / should/could/would avoid spilling</i> <i>we can avoid spills of</i> <i>we have to avoid spilling / we must avoid spilling</i></p>	<p><i>somebody can avoid spilling</i> <i>to avoid spilling out / spilling up</i> <i>to avoid having spilled</i> <i>to avoid spilling/spillage of</i> <i>to avoid being spilled by</i> <i>important is to avoid spilling</i> <i>to avoid to spill</i> <i>to avoid somebody from spilling</i> <i>to avoid the spilling</i> <i>to avoid spills from / spills in</i> <i>to avoid the spill with</i> <i>to avoid spilling over</i></p>
9.2.	<p><i>be encouraged to take the</i> <i>encourage others/other people to take</i> <i>encourage themselves to take</i> <i>encourage each other / one another to take</i> <i>be encouraged to take more/some/any</i> <i>be encouraged to take on</i> <i>be encouraged enough to take</i> <i>be encouraged and take</i> <i>get/feel encouraged to take</i> <i>have been encouraged to take</i> <i>be offered/given encouragement to take</i> <i>have more encouragement to take</i> <i>with encouragement take</i></p>	<p><i>encourage to take</i> <i>not be encouraged to take</i> <i>be encouraged on taking</i> <i>be encouraged to take up</i> <i>be encouraged how to take</i> <i>be encouraging to take</i> <i>be encouraged how to take</i> <i>be encouraged taking / to taking / of taking / in taking</i> <i>encourage taking</i> <i>be encouraged to be taking</i> <i>be encouraged to undertake</i> <i>be encouraged and take their</i> <i>encourage us to take</i></p>

		<i>be encouraged before taking / when taking</i> <i>get encouraged when they take</i> <i>be provided with encouragement to take (przekroczony limit słów)</i>
9.3.	<i>make/have made my mind up</i> <i>make up my own mind</i> <i>make a mindful decision</i> <i>make an open-minded decision</i>	<i>make/made my mind</i> <i>will make up my mind</i> <i>make my mind sure</i> <i>make my decision in mind</i> <i>make my mind clear</i> <i>make it on/to/in my mind</i> <i>make out with my mind</i> <i>make my mind on</i> <i>make up my mind and</i> <i>can make up my mind</i> <i>made use of my mind</i> <i>make my mind set</i> <i>do make up my mind</i>
9.4.	<i>must have been inventing</i> <i>must have been busy inventing</i> Akceptowana jest forma skrócona <i>must've</i>	<i>must invented</i> <i>must had invented</i> <i>must be inventor</i> <i>had to invent</i>

Uwagi do zadań 8. i 9.

1. Odpowiedź uznaje się za poprawną **tylko** wtedy, gdy wpisywane wyrazy lub fragmenty zdań są **w pełni poprawne** gramatycznie i ortograficznie.
Nie bierze się pod uwagę zapisu wielką/małą literą oraz powtórzenia wyrazu podanego przed luką / po luce. Wyjątkiem są słowa, które muszą być pisane po angielsku wielką literą np. *Monday, July*. W takiej sytuacji brak wielkiej litery jest traktowany jako błąd ortograficzny.
2. Akceptowane są również inne odpowiedzi, jeżeli są merytorycznie poprawne i spełniają wszystkie warunki zadania.

Schemat punktowania w zadaniach od 1. do 9.

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Wypowiedź pisemna

Zadanie 10.

Wypowiedz się na jeden z poniższych tematów. Wypowiedź powinna zawierać od 200 do 250 słów i spełniać wszystkie wymogi typowe dla formy wskazanej w poleceniu. Zaznacz temat, który wybrałeś(-aś), zakreślając jego numer.

1. Coraz więcej firm umożliwia swoim pracownikom wykonywanie pracy zawodowej w domu, zamiast w siedzibie firmy. Napisz **rozprawkę**, w której przedstawiś wady i zalety takiego rozwiązania.
2. Zwiedziłeś(-aś) wystawę fotograficzną, która dotyczyła problemu zaśmiecania środowiska naturalnego plastikiem. Napisz **artykuł** na temat tej wystawy. W swoim artykule opisz zdjęcie z wystawy, które wywarło na Tobie największe wrażenie, i wyraż swoją opinię na temat skuteczności takich wystaw w walce z tym problemem.

Wymagania ogólne

- I. *Znajomość środków językowych.*
Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].
- III. *Tworzenie wypowiedzi.*
Zdający tworzy [...] dłuższe wypowiedzi pisemne, bogate i spójne pod względem treści [...].

Wymagania szczegółowe (rozprawka)

1. *Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].*
- 5.2.R. *Zdający przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu.*
- 5.5. *Zdający wyraża i uzasadnia swoje opinie, poglądy i uczucia.*
- 5.12. *Zdający stosuje zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze.*
- 5.13. *Zdający stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi w zależności od sytuacji.*

Wymagania szczegółowe (artykuł)

1. *Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].*
- 5.1. *Zdający opisuje miejsca [...].*
- 5.3. *Zdający przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości.*
- 5.5. *Zdający wyraża i uzasadnia swoje opinie, poglądy [...].*
- 5.12. *Zdający stosuje zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze.*
- 5.13. *Zdający stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi w zależności od sytuacji.*
- 7.5. *Zdający spekuluje na temat [...] konsekwencji zdarzeń przeszłych i przyszłych.*

Każda wypowiedź jest oceniana przez egzaminatora w następujących kryteriach:

- zgodność z poleceniem
- spójność i logika wypowiedzi
- zakres środków językowych
- poprawność środków językowych.

Zgodność z poleceniem

W ocenie zgodności z poleceniem bierze się pod uwagę liczbę zrealizowanych w wypowiedzi zdającego elementów treści (Tabela A) oraz elementów formy (Tabela B). Następnie przyznaje się punkty w kryterium zgodności z poleceniem zgodnie z Tabelą C.

Tabela A. Zgodność z poleceniem: elementy treści

Elementy treści	Forma	2	1	0
1. wstęp: właściwe i adekwatne do tematu rozpoczęcie wypowiedzi	R*	teza zgodna z tematem ORAZ treścią wypowiedzi (teza „zapowiada” zawartość treściową oraz typ rozprawki)	teza nie jest w pełni poprawna, np. jest zgodna z tematem ALBO z treścią wypowiedzi; odbiegająca od tematu LUB treści wypowiedzi	brak tezy; teza niezgodna z tematem ORAZ treścią wypowiedzi; teza nieczytelna, niejasna, trudna do wskazania; wstęp niekomunikatywny
	A*	wprowadzenie zgodne z tematem ORAZ np. ciekawe, oryginalne, zachęcające do czytania, w ciekawej formie (np. pytanie, cytaty)	wprowadzenie nie jest w pełni poprawne, np. wprowadzenie zgodne z tematem, ale schematyczne ALBO bardziej typowe dla innego typu tekstu (np. rozprawki) ALBO ciekawe, oryginalne, ale odbiegające od tematu	brak wprowadzenia; wprowadzenie niezgodne z tematem, niejasne, nieczytelne, trudne do wskazania; wprowadzenie niekomunikatywne
	L*	wstęp zgodny z tematem i treścią wypowiedzi ORAZ wskazujący cel/powód pisania listu	wstęp nie jest w pełni poprawny, np. nie określa celu ALBO określa cel/powód pisania listu, ale odbiega od tematu ALBO cel nie jest określony jasno ALBO wstęp nie jest zgodny z treścią listu (np. zapowiada poparcie, a opisuje argumenty przeciwne)	brak wstępu; wstęp niezgodny z tematem, niejasny, nieczytelny, trudny do wskazania; wstęp niekomunikatywny
2. pierwszy element tematu	R A L	wieloaspektowa ORAZ/LUB pogłębiona realizacja elementu (np. wsparta przykładami, szczegółowo omówiona)	powierzchnowa realizacja elementu, wypowiedzi brak głębi, np. zdający podaje tylko „listę” argumentów/cech/określeń, żadnego nie rozwijając/uzasadniając	brak wypowiedzi LUB wypowiedź nie jest komunikatywna LUB wypowiedź nie jest związana z tematem / nie realizuje elementu; wypowiedź bardzo pobieżnie dotycząca tematu, np. zdający podaje tylko jeden argument/cechę/określenie, nie rozwijając go
3. drugi element tematu				
4. podsumowanie: właściwe i adekwatne do tematu zakończenie wypowiedzi	R A L	zakończenie zgodne z tematem oraz treścią wypowiedzi; jeżeli zdający powtarza wstęp – czyni to innymi słowami	zakończenie nie jest w pełni poprawne, np. jest zgodne z tematem ALBO treścią wypowiedzi; odbiega trochę od tematu LUB treści wypowiedzi; zdający stosuje zakończenie schematyczne (sztapowe) LUB powtarza wstęp praktycznie tymi samymi słowami	brak zakończenia LUB zakończenie nie jest komunikatywne LUB zakończenie jest jedynie luźno związane z tematem oraz treścią wypowiedzi (też jeśli nie jest zgodne)
5. fragmenty odbiegające od tematu i/lub nie na temat	R A L	wypowiedź nie zawiera fragmentów odbiegających od tematu i/lub nie na temat	wypowiedź zawiera dłuższy fragment / nieliczne krótkie fragmenty odbiegające od tematu i/lub nie na temat	wypowiedź nie spełnia warunków określonych dla poziomu 1.

* R – rozprawka; A – artykuł; L – list formalny

Tabela B. Zgodność z poleceniem: elementy formy

Elementy formy	Forma	1	0
1. elementy charakterystyczne dla formy	R	teza jest poprawnie umiejscowiona w wypowiedzi	wypowiedź nie spełnia warunków określonych dla poziomu 1.
	A	wypowiedź jest zatytułowana	
	L	wypowiedź zawiera odpowiedni zwrot rozpoczynający i kończący	
2. kompozycja	R	wypowiedź cechuje widoczny zamysł kompozycyjny	wypowiedź nie spełnia warunków określonych dla poziomu 1.
	A	wyrażający się w funkcjonalnie uzasadnionych	
	L	proporcjach wstępu, rozwinięcia i zakończenia	
3. segmentacja	R	tekst jest uporządkowany; układ graficzny pracy (podział na akapity) jest konsekwentny	wypowiedź nie spełnia warunków określonych dla poziomu 1.
	A		
	L		
4. długość pracy	R	długość pracy mieści się w granicach 180–280 słów	wypowiedź nie spełnia warunków określonych dla poziomu 1.
	A		
	L		

Uwaga: jedna usterka jest wystarczająca, żeby zakwalifikować pracę na 0 w danym podkryterium.

Ostateczną liczbę punktów za zgodność z poleceniem ustala się na podstawie oceny elementów treści i elementów formy, zgodnie z Tabelą C.

Tabela C

Elementy treści	Elementy formy		
	4–3	2–1	0
10–9	5 p.	4 p.	3 p.
8–7	4 p.	3 p.	2 p.
6–5	3 p.	2 p.	1 p.
4–3	2 p.	1 p.	0 p.
2–1	1 p.	0 p.	0 p.
0	0 p.	0 p.	0 p.

Na przykład za wypowiedź, w której elementy treści oceniono na 5, a elementy formy oceniono na 2, za zgodność z poleceniem przyznaje się 2 punkty.

Dodatkowe uwagi dotyczące oceny elementów treści

ROZPRAWKA

Temat

Coraz więcej firm umożliwia swoim pracownikom wykonywanie pracy zawodowej w domu, zamiast w siedzibie firmy. Napisz **rozprawkę**, w której przedstawisz wady i zalety takiego rozwiązania.

Rozprawka to wypowiedź, w której zdający rozważa zagadnienie podane w poleceniu, przedstawiając argumenty, wspierając je dodatkowymi wyjaśnieniami oraz/lub przykładami. Autor rozprawki „za i przeciw” powinien przedstawić argumenty za i przeciw, odpowiednio sygnalizując przyjęty schemat w tezie wspartej adekwatnymi argumentami i właściwym zakończeniem.

Dobrze napisana rozprawka:

- omawia zagadnienie w sposób przejrzysty i logiczny; wszystkie jej części (wstęp, rozwinięcie, zakończenie) są podporządkowane jednej myśli głównej
- zawiera jasno sformułowaną tezę, odpowiednią do formy rozprawki
- charakteryzuje się stylem formalnym.

Teza

1. Aby teza rozprawki była uznana za zgodną z tematem, wymagane jest odniesienie się do wykonywania przez pracowników obowiązków służbowych w domu oraz zaznaczenie, że w pracy będą rozpatrywane dobre i złe strony takiego rozwiązania (wymaga tego ten typ rozprawki), np. *More and more workers do not have to commute to work every day because they are allowed to work from home. This situation has many advantages and disadvantages.*
Teza powinna wskazywać na możliwość wykonywania obowiązków służbowych w domu / umożliwianie pracownikom pracy w domu. Jeżeli wstęp i teza wskazują, że chodzi o samozatrudnienie z własnej woli / wybór pracy na własną rękę, taka teza jest kwalifikowana maksymalnie na poziom 1.
2. Stwierdzenie, że coraz więcej osób ma możliwość pracy w domu / wykonuje swoje obowiązki służbowe w domu nie jest tezą.
3. Teza musi zapowiadać oczekiwaną strukturę rozprawki, wskazywać, że prezentowane będą wady i zalety. Na przykład: *...są plusy i minusy takiej decyzji...; ...ma wiele zalet, ale spowoduje też wiele problemów.*
4. Jeśli teza jest pytaniem, które nie zapowiada struktury rozprawki, np. *Czy to dobry pomysł?*, uznaje się ją za odbiegającą od tematu.
5. Fakt, że teza nie zapowiada oczekiwanej struktury rozprawki, jest poważną usterką w zakresie zgodności z tematem. Jeśli teza nie zapowiada oczekiwanej struktury rozprawki ORAZ jest niezgodna z treścią rozwinięcia, jest kwalifikowana na poziom 0 (np. rozprawka za i przeciw z jednostronną tezą oraz dwustronną argumentacją).
6. Użycie zwrotów typu: *Moim zdaniem, Według mnie* nie wpływa na obniżenie jakości tezy w rozprawce „za i przeciw”, jeśli zdający wskazuje w tezie na wady i zalety danego zjawiska.
7. Rozpatrując zgodność tezy z treścią pracy bierze się pod uwagę jej zgodność z rozwinięciem wypracowania.
8. Jeśli zdający nadaje tytuł rozprawce, nie bierze się go pod uwagę, oceniając pracę.

More and more people are allowed to work from home. Such a solution has many advantages but it can also be a problem in many ways.	Teza zgodna z tematem, zapowiada oczekiwaną strukturę rozprawki.
Homeworking is a new idea which is more and more popular. I think it is great to be able to work from home.	Teza odbiegająca od tematu (nie zapowiada oczekiwanej struktury rozprawki).
Work is becoming more and more important in our lives. It can be good or bad.	Teza niezgodna z tematem.
The issue of doing work at home after work in the office is very popular. It has many advantages and problems.	Teza odbiegająca od tematu.
Telecommuting is gaining popularity. Many companies allow workers to do their duties from home.	Brak tezy.

Elementy tematu

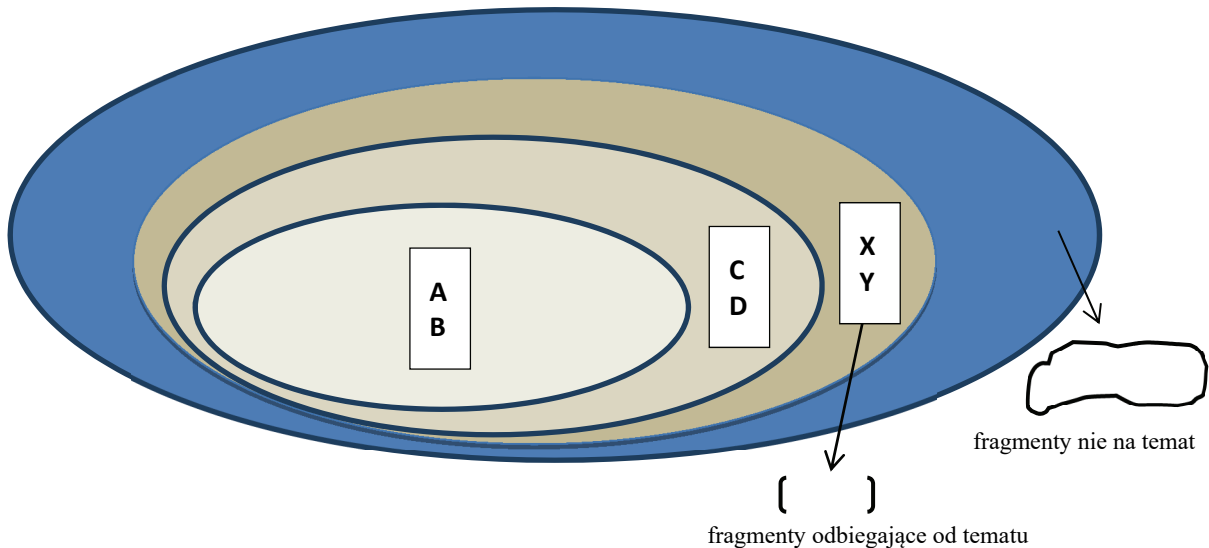
1. Elementami są: (1) wady i (2) zalety umożliwienia osobom zatrudnionym wykonywania pracy w domu.
2. Jeśli argument przedstawiony przez zdającego (wada lub zaleta) jest sprzeczny z tematem, czyli wykonywaniem obowiązków służbowych w domu, zamiast w siedzibie firmy, nie bierze się tego argumentu pod uwagę, oceniając dany element, np. *Many people do not manage to finish their work in a workplace and have to spend hours of their private time to do everything what is expected of them.*
Jeśli zdający pisze o wadach i zaletach pracy w domu z punktu widzenia osoby prowadzącej firmę, taka argumentacja jest akceptowana, pod warunkiem, że dotyczy wad i zalet pracy w domu. Argumenty dotyczące innych aspektów prowadzenia własnej działalności gospodarczej, np. samodzielne podejmowanie decyzji, problemy ze znalezieniem klientów, są uznawane za fragmenty odbiegające od tematu (X,Y).
3. Jeśli zdający odnosi się do wykonywania obowiązków poza miejscem pracy, ale nie w domu, np. na wakacjach, taka realizacja tego elementu jest kwalifikowana na poziom niższy.
4. Jeśli zdający konsekwentnie używa niewłaściwego słowa, które jest kluczowe dla pracy (np. *housework* zamiast *homeworking* lub *employer* zamiast *employee*), ale argumenty pasują do tematu, taka realizacja danej części pracy jest kwalifikowana na poziom niższy.

Zgodność z tematem

Coraz więcej firm umożliwia swoim pracownikom wykonywanie pracy zawodowej w domu,} „główka”
zamiast w siedzibie firmy.

Napisz **rozwprawkę**, w której przedstawiś wady i zalety takiego rozwiązania.

elementy tematu

1. Fragmenty wypracowania **zgodne z tematem**:

- ściśle związane z „główką” i elementami tematu (A, B)
- ściśle związane z „główką”, ale niezwiązane z elementami tematu (C, D), np.
 - przyczyny rosnącej popularności takiej formy zatrudnienia (jeśli nie wskazują na zalety lub wady), np. rozwój technologii.

Fragmenty C, D nie są uznawane za realizację pierwszego i drugiego elementu tematu.

2. Fragmenty wypracowania **odbiegające od tematu**:

- luźno związane z „główką” oraz przedstawiające argumenty niezwiązane z elementami tematu (X, Y), np.
 - znaczenie pracy w życiu człowieka.

Takie fragmenty są zaznaczone w pracy zdającego nawiasami kwadratowymi. Jeśli występują w pracy, jest ona kwalifikowana na poziom 1 lub 0 zgodnie z punktem 5. w Tabeli A.

3. Fragmenty wypracowania **nie na temat**:

- w żaden sposób nienawiązujące do „główki” tematu, np.
 - przyczyny pracobolizmu we współczesnym świecie.

Takie fragmenty są otaczane „chmurką”. Jeśli występują w pracy, jest ona kwalifikowana na poziom 1 lub 0 zgodnie z punktem 5. w Tabeli A. Fragmenty te nie są uwzględniane w liczbie słów ani brane pod uwagę w ocenie zakresu i poprawności środków językowych.

4. Jeżeli w wypracowaniu występuje fragment (1–2 zdania), który mógłby zostać uznany za odbiegający od tematu lub nie na temat, ale w pracy pełni funkcję logicznego łącznika, uznaje się go za fragment zgodny z tematem (C, D).
5. Jeśli zdający realizuje jeden z elementów tematu we wstępie lub zakończeniu, to dany fragment pracy uznaje się za część rozwinięcia albo część wstępu/zakończenia. Ten sam fragment pracy nie może być realizacją elementu tematu oraz częścią wstępu/zakończenia.
6. W uzasadnionych przypadkach dopuszczalne jest wydzielenie wstępu/zakończenia z dłuższego fragmentu i uznanie tego za dwie oddzielne części, ale wtedy segmentacja oceniana jest na 0.

Podsumowanie: właściwe i adekwatne do tematu zakończenie wypowiedzi

1. Rozpatrując zgodność zakończenia z treścią pracy, bierze się pod uwagę zgodność tej części pracy z rozwinięciem wypracowania.
2. Jeśli w rozwinięciu zdający podaje wady i zalety, a w podsumowaniu pisze, zgodnie z przedstawioną argumentacją, że jest więcej zalet/wad, to takie zakończenie jest akceptowane jako zgodne z treścią i tematem.

Przykłady schematycznego zakończenia rozprawki	Przykłady zakończenia luźno związanego z tematem
As mentioned above there are benefits and drawbacks of such a decision.	Work is a very important part of our life and we have to treat it seriously.
As you can see benefits outweigh drawbacks.	

ARTYKUŁ PUBLICYSTYCZNY

Temat

Zwiedziłeś(-aś) wystawę fotograficzną, która dotyczyła problemu zaśmiecania środowiska naturalnego plastikiem. Napisz **artykuł** na temat tej wystawy. W swoim artykule opisz zdjęcie z wystawy, które wywarło na Tobie największe wrażenie, i wyraż swoją opinię na temat skuteczności takich wystaw w walce z tym problemem.

W artykule publicystycznym zdający wyraża swoje stanowisko wobec problemu/zjawiska społecznego wskazanego w poleceniu. Celem artykułu jest rzeczowe przedstawienie omawianej kwestii. Artykuł może zawierać elementy opisu, sprawozdania, recenzji, komentarze odautorskie, ocenę faktów, elementy opinii oraz może również podejmować próbę kształtowania opinii czytelników.

Dobrze napisany artykuł:

- ma tytuł przyciągający uwagę czytelnika
- zawiera wstęp, w którym autor stara się zachęcić czytelnika do przeczytania tekstu, np. przywołując fakt lub anegdotę, sygnalizując temat artykułu w formie pytania, używając barwnego języka
- może zawierać pytania zachęcające czytelnika do dalszych rozważań na temat poruszony w tekście.

Wstęp

1. Aby wstęp był uznany za zgodny z tematem, zdający powinien odnieść się do zwiedzanej wystawy lub problemu zaśmiecania środowiska naturalnego plastikiem w sposób zachęcający do dalszej lektury.
2. Zdający nie musi odnosić się we wstępie do zdjęcia, które zrobiło na nim wrażenie oraz skuteczności takich wystaw w walce z problemem zaśmiecania środowiska plastikiem.

Przykłady wstępów zgodnych z tematem i ciekawych	Przykłady wstępów schematycznych
Every morning I walk past a lake and see discarded plastic bottles floating in it. It's such a depressing picture. And every time I see these bottles I wonder what could be done to stop people from behaving like that? Is there anything that can stop the approaching disaster?	Plastic pollution is a big problem in our world. I'm sure everyone will agree.
	In my article I'll tell you about an important environment problem.

Elementy tematu

Elementami są:

- 1) opisanie zdjęcia, które wywarło największe wrażenie

Wymagane jest opisanie jednego konkretnego zdjęcia z wystawy dotyczącej zanieczyszczenia środowiska plastikiem. Reakcja zdającego na opisanie zdjęcie z wystawy może stanowić rozwinięcie tego elementu tematu.

Jeśli zdający nie opisuje zdjęcia z wystawy dotyczącej zanieczyszczenia środowiska plastikiem, które mu się podobało / zrobiło na nim wrażenie, taka realizacja jest kwalifikowana na poziom 0.

Akceptowana jest sytuacja, w której zdający opisuje zdjęcie, które wszystkim zwiedzającym najbardziej się podobało / wzbudziło największe zainteresowanie zwiedzających.

Akceptowana jest sytuacja, kiedy uczeń opisuje zdjęcie, które mu się nie podobało, pod warunkiem, że wynika z pracy, że zdjęcie to zrobiło na nim wrażenie.

Jeśli opis zdjęcia nie odnosi się do kluczowego elementu polecenia, jakim jest zanieczyszczenie środowiska plastikiem, taka realizacja tego elementu polecenia jest kwalifikowana na poziom 0.

Jeśli zdający opisuje dwa lub kilka zdjęć z wystawy, jako realizacja pierwszego elementu polecenia jest traktowany opis jednego z nich – tego, które zostało opisane najbardziej szczegółowo / którego opis jest najbardziej pogłębiony, np. *There were many photos at the exhibition which showed the dangers of plastic. In one of them there was plastic floating in the ocean, in others many animals which ate plastic trash. I remember a photo which showed a deer with a plastic bottle on its head.* (pobieżna realizacja elementu – poziom 0).

Poinformowanie o tematyce wystawy / różnorodności zdjęć na niej prezentowanych lub opis innych zdjęć na wystawie nie jest realizacją tego elementu polecenia, chyba że zdający

wyraźnie porównuje wybrane zdjęcie z innymi lub wykorzystuje inne zdjęcia do podkreślenia walorów tego wybranego.

Jeśli z pracy wynika, że opis dotyczy zdjęcia, które nie było eksponowane na wystawie, taka realizacja tego elementu polecenia jest kwalifikowana na poziom niższy.

Jeśli zdający przedstawia opis eksponatu z wystawy innej niż fotograficzna (np. opis obrazu, rzeźby), taka realizacja tego elementu polecenia jest kwalifikowana na poziom 0.

2) wyrażenie opinii na temat skuteczności wystaw (fotograficznych) w walce z problemem zaśmiecenia środowiska naturalnego plastikiem

Wymagane jest wyrażenie opinii o skuteczności takich wystaw. Zdający może wyrazić swoją opinię w różnorodny sposób, np. *I think such exhibitions are a great idea; I wish everyone could see an exhibition like that; This exhibition was very useful because it made people more aware of the problem; Art is a great way to show environmental problems.*

Jeżeli zdający nie przedstawia swojej opinii na temat skuteczności takich wystaw / tej wystawy, realizacja tego elementu kwalifikowana jest na poziom 0.

Opinia dotycząca skuteczności takich wystaw, może odnosić się także do wystaw artystycznych o innym charakterze niż fotograficzne (np. rzeźby / przedmiotów wykonanych z materiałów wtórnych) lub do skuteczności sztuki jako takiej w walce z problemem zaśmiecania środowiska plastikiem / zanieczyszczenia środowiska naturalnego.

Akceptowana jest sytuacja, w której zdający odnosi się do skuteczności takich wystaw / tej wystawy wyłącznie na przykładzie swojej osoby, pod warunkiem, że realizacja tego elementu zawiera wyrażenie opinii o ich/jej skuteczności.

Jeśli drugi element polecenia jest omówiony w ostatnim akapicie, ta część pracy jest traktowana jako rozwinięcie. Oznacza to, że zdający pominął zakończenie.

Zgodność z tematem

Zwiedziłeś(-aś) wystawę fotograficzną, która dotyczyła problemu zaśmiecania środowiska naturalnego plastikiem. Napisz **artykuł** na temat tej wystawy. W swoim artykule opisz zdjęcie z wystawy, które wywarło na Tobie największe wrażenie,

element 1.

i wyraż swoją opinię na temat skuteczności takich wystaw w walce z tym problemem.

element 2.

1. Fragmenty wypracowania **zgodne z tematem:**

- ściśle związane z „główką” i elementami tematu (A, B)
- ściśle związane z „główką”, ale niezwiązane z elementami tematu (C, D), np.
 - elementy recenzji/opisu wystawy, które nie odnoszą się do opisu zdjęcia oraz opinii o skuteczności.
 - opis innych zdjęć na wystawie, poza tym wybranym

- opis zanieczyszczenia środowiska (plastikiem), jego przyczyn lub skutków, bez odniesienia do opisywanego zdjęcia lub skuteczności wystaw.

Fragmenty C, D nie są uznawane za realizację pierwszego i drugiego elementu tematu.

2. Fragmenty wypracowania **odbiegające od tematu**:

- luźno związane z „główką” oraz przedstawiające argumenty niezwiązane z elementami tematu (X, Y), np.
 - opis sytuacji zaobserwowanej w życiu, a nie przedstawionej na zdjęciu.

Takie fragmenty są zaznaczone w pracy zdającego nawiasami kwadratowymi. Jeśli występują w pracy, jest ona kwalifikowana na poziom 1 lub 0 zgodnie z punktem 5. w Tabeli A.

3. Fragmenty wypracowania **nie na temat**:

- w żaden sposób nienawiązujące do „główki” tematu, np.
 - relacja z demonstracji, która była protestem przeciwko zaśmiecaniu środowiska plastikiem.

Takie fragmenty są otaczane „chmurką”. Jeśli występują w pracy, jest ona kwalifikowana na poziom 1 lub 0 zgodnie z punktem 5. w Tabeli A. Fragmenty te nie są uwzględniane w liczbie słów ani brane pod uwagę w ocenie zakresu i poprawności środków językowych.

4. Jeżeli w wypracowaniu występuje fragment (1–2 zdania), który mógłby zostać uznany za odbiegający od tematu lub nie na temat, ale w pracy pełni funkcję logicznego łącznika, uznaje się go za fragment zgodny z tematem (C, D).
5. Jeśli zdający realizuje jeden z elementów tematu we wstępie lub zakończeniu, to dany fragment pracy uznaje się za część rozwinięcia albo część wstępu/zakończenia. Ten sam fragment pracy nie może być realizacją elementu tematu oraz częścią wstępu/zakończenia.
6. W uzasadnionych przypadkach dopuszczalne jest też wydzielenie wstępu/zakończenia z dłuższego fragmentu i uznanie tego za dwie oddzielne części, ale wtedy segmentację oceniamy na 0.

Podsumowanie: właściwe i adekwatne do tematu zakończenie wypowiedzi

Rozpatrując zgodność zakończenia z treścią pracy bierze się pod uwagę zgodność tej części pracy z rozwinięciem wypracowania.

Jeśli artykuł nie odnosi się do kluczowego elementu polecenia, jakim jest zanieczyszczenie środowiska plastikiem, zakończenie w takiej pracy jest kwalifikowane maksymalnie na poziom 1. (odbiegające od tematu)

Jeśli zakończenie odnosi się częściowo do skuteczności takich wystaw, a nie było o tym mowy w rozwinięciu pracy, takie zakończenie jest kwalifikowane maksymalnie na poziom 1.

Elementy charakterystyczne dla formy

Nie są akceptowane jako tytuł typowe zwroty rozpoczynające listy, np. Dear Readers / Hello / Hi.

Spójność i logika wypowiedzi

2 p.	wypowiedź zawiera najwyżej 2 usterki w spójności ORAZ/LUB logice na poziomie zdania i/lub akapitu i/lub całego tekstu
1 p.	wypowiedź zawiera od 3 do 5 usterek w spójności ORAZ/LUB logice na poziomie zdania i/lub akapitu i/lub całego tekstu
0 p.	wypowiedź zawiera 6 lub więcej usterek w spójności ORAZ/LUB logice na poziomie zdania i/lub akapitu i/lub całego tekstu

Jeśli w pracy występuje dłuższy niekomunikatywny fragment pracy (np. dłuższe zdanie lub 2–3 krótkie zdania), przyznaje się 1 punkt; jeśli takich fragmentów jest więcej, przyznaje się 0 punktów.

W ocenie spójności bierze się pod uwagę, czy i w jakim stopniu tekst funkcjonuje jako całość dzięki jasnym powiązaniom (np. leksykalnym, gramatycznym) wewnątrz zdań oraz między zdaniami/akapitami tekstu.

W ocenie logiki wypowiedzi bierze się pod uwagę, czy i w jakim stopniu wypowiedź jest klarowna (np. czy nie jest jedynie zbiorem przypadkowo zebranych myśli, czy wnioski wynikają logicznie z przesłanek).

Dodatkowe uwagi dotyczące spójności

1. Zaburzenie spójności i/lub logiki może wynikać na przykład z:
 - braku połączenia między częściami tekstu; odwoływanie się do czegoś, co nie jest wcześniej wspomniane
 - nieuzasadnionego użycia czasowników w różnych czasach gramatycznych („przeskakiwania” z jednego czasu gramatycznego na inny)
 - błędów językowych i/lub ortograficznych, które powodują, że odbiorca gubi się, czytając tekst
 - poważnych zakłóceń komunikacji w tekście w wyniku błędów językowych
 - braku logiki w tekście, np. przytoczenia argumentu, który jest sprzeczny z ogólnie przyjętymi zasadami rozumowania. (jeśli nie ma w pracy żadnego uzasadnienia/kontekstu, który tłumaczyłby taką właśnie realizację danego podpunktu)
2. Brak podziału na akapity nie prowadzi automatycznie do obniżenia punktacji za spójność i logikę wypowiedzi.
3. Jeżeli w pracy nie są zaznaczone żadne błędy w spójności/logice, należy przyznać 2 punkty w tym kryterium.
4. Jako usterki w spójności/logice egzaminator oznacza te fragmenty, w których gubi się, czytając tekst. Błędy językowe i ortograficzne mogą powodować zaburzenie spójności i logiki, ale wiele zależy od kontekstu wypowiedzi. Ten sam błąd może w mniejszym lub większym stopniu zaburzać zrozumienie tekstu.
5. Błędy logiczne mogą często wynikać z niewystarczającego kontekstu w treści pracy, braku kluczowego elementu do uzasadnienia stwierdzenia, które samo w sobie jest sprzeczne z zasadami logiki.
6. Słowa napisane po polsku lub w języku innym niż język egzaminu egzaminator zaznacza jako błędy w spójności, jeśli w znacznym stopniu utrudniają zrozumienie komunikatu. Jeśli komunikacja nie jest zaburzona, podkreśla je jedynie jako błędy językowe.

7. Jeśli praca (lub jej obszerne fragmenty) jest w znacznej większości niespójna/niekomunikatywna/niezrozumiała dla odbiorcy, egzaminator może zaznaczyć całość pracy (lub dany fragment) „pionową falą” na marginesie i nie podkreślać poszczególnych zaburzeń. Jednocześnie w takiej pracy oznacza się błędy językowe i/lub ortograficzne.

Zakres środków językowych

W ocenie zakresu środków językowych bierze się pod uwagę zróżnicowanie i precyzję środków leksykalno-gramatycznych użytych w wypowiedzi.

3 p.	<ul style="list-style-type: none"> • szeroki zakres środków językowych • w pracy występują dość liczne fragmenty charakteryzujące się naturalnością i różnorodnością frazeologiczną oraz precyzją użytych środków językowych
2 p.	<ul style="list-style-type: none"> • zadowalający zakres środków językowych • w pracy występuje kilka fragmentów charakteryzujących się naturalnością i różnorodnością frazeologiczną oraz precyzją użytych środków językowych, jednak w większości użyte są struktury o wysokim stopniu pospolitości
1 p.	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczony zakres środków językowych • w pracy użyte są głównie struktury o wysokim stopniu pospolitości
0 p.	<ul style="list-style-type: none"> • bardzo ograniczony zakres środków językowych • w pracy użyte są wyłącznie struktury o wysokim stopniu pospolitości
<p><i>Jeżeli w wypowiedzi występują rażące/liczne uchybienia w stosowności i/lub jednolitości stylu, wówczas liczbę punktów przyznanych za zakres środków językowych można obniżyć o 1 punkt (maksymalnie do zera).</i></p>	

Przez „naturalność” rozumie się charakterystyczny dla danego języka sposób wyrażania znaczeń, natomiast przez „precyzyjne sformułowania” rozumie się wyrażanie myśli z wykorzystaniem słownictwa swoistego dla tematu i unikanie słów oraz struktur o wysokim stopniu pospolitości, takich jak *miły, interesujący, fajny*.

Przez „stosowność” stylu rozumie się dostosowanie przez zdającego środków językowych do wybranej formy wypowiedzi, celowość zastosowanych konstrukcji składniowych i jednostek leksykalnych. Styl niestosowny to np. styl zbyt metaforyczny lub zbyt bliski stylowi potocznemu w odmianie mówionej. Przez „jednolitość” stylu rozumie się konsekwentne posługiwanie się jednym, wybranym stylem. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne (tzn. czemuś służy). Styl uznaje się za niejednolity, jeżeli zdający miesza bez uzasadnienia różne style wypowiedzi, np. w tekście rozprawki występują fragmenty nazbyt potoczne, z wtrętami ze stylu urzędowego.

Za zbyt nieformalny język i/lub personalne rozważanie problemu w rozprawce, zwłaszcza typu „za i przeciw”, egzaminator odejmuje punkty w zakresie środków językowych (uchybienia w stylu).

Poprawność środków językowych

W ocenie poprawności środków językowych bierze się pod uwagę błędy gramatyczne, leksykalne, ortograficzne i interpunkcyjne. Punkty przyznaje się zgodnie z poniższą tabelą.

Poprawność językowa (leksykalno-gramatyczna)	Poprawność zapisu (ortograficzna, interpunkcyjna)	
	nieliczne błędy zapisu	liczne LUB bardzo liczne błędy zapisu
nieliczne błędy językowe	3 p.	2 p.
liczne błędy językowe	2 p.	1 p.
bardzo liczne błędy językowe	1 p.	0 p.

1. W przypadku wątpliwości w sytuacjach granicznych o zakwalifikowaniu pracy do niższej lub wyższej kategorii punktowej decyduje „waga” błędów oraz ich wpływ na komunikację.
2. Błędy interpunkcyjne traktowane są jako mniej istotne niż błędy ortograficzne.
3. W wypowiedziach zdających ze stwierdzoną dysleksją w przypadku bardzo licznych błędów językowych, które nie zakłócają komunikacji lub sporadycznie zakłócają komunikację, przyznaje się 1 punkt. Jeżeli błędy językowe są bardzo liczne i często zakłócają komunikację, przyznaje się 0 punktów.

Kwalifikowanie i oznaczanie błędów

rodzaj błędu	sposób oznaczenia	przykład
błąd językowy (leksykalny, gramatyczny)	podkreślenie linią prostą	Marek <u>lubić</u> czekoladę.
błąd językowy spowodowany brakiem wyrazu	znak √ w miejscu brakującego wyrazu	Marek √ czekoladę.
błąd ortograficzny	otoczenie słowa kołem	Słońce (gżeje).
błąd językowy i ortograficzny w jednym słowie	podkreślenie linią prostą i otoczenie kołem	Słońce (gzać) w lecie.
błędy w spójności / logice	podkreślenie linią falistą	Założyłem kurtkę <u>bo było gorąco.</u>
fragment odbiegający od tematu	otaczamy nawiasami kwadratowymi	[Fragment odbiegający od tematu]
fragment niezgodny z tematem	otaczamy chmurką	Fragment niezgodny z tematem
błędy interpunkcyjne	otoczenie zbędnego znaku kółkiem znak √ w kółku w miejscu brakującego znaku	Było ciepło(,)i deszczowo. Zrobiłem to(√)ponieważ...

Błędy ortograficzne zmieniające znaczenie wyrazu są traktowane jako błędy językowe i oznaczane poprzez podkreślenie wyrazu linią prostą.

Usterki w spójności i logice występujące pomiędzy akapitami mogą być zaznaczane „pionową falą” na marginesie.

Uwagi dodatkowe

1. Wypowiedź jest oceniana na 0 punktów we wszystkich kryteriach, jeżeli jest
 - w całości nieczytelna (pod pracą zapisuje się „praca w całości nieczytelna”, a na karcie odpowiedzi zaznacza się 0 punktów w każdym kryterium) LUB
 - całkowicie niezgodna z poleceniem (pod pracą zapisuje się „praca całkowicie niezgodna z poleceniem”, a na karcie odpowiedzi zaznacza się 0 punktów w każdym kryterium) LUB
 - niekomunikatywna dla odbiorcy, np. w całości napisana fonetycznie (pod pracą zapisuje się „praca całkowicie niekomunikatywna”, a na karcie odpowiedzi zaznacza się 0 punktów w każdym kryterium).
2. Praca, która zawiera fragmenty odtworzone z podręcznika, zadania zawartego w arkuszu egzaminacyjnym lub innego źródła, w tym internetowego, lub przepisane od innego zdającego, jest uznawana za niesamodzielną.
3. Jeżeli praca zawiera fragmenty na zupełnie inny temat, wyuczone na pamięć lub całkowicie nienawiązujące do polecenia, a jednocześnie zaburzające spójność i logikę tekstu, są one otaczane kołem i nie są brane pod uwagę przy liczeniu wyrazów i ocenie zakresu środków językowych i poprawności środków językowych.
4. Jeżeli wypowiedź zawiera mniej niż 160 słów, przyznaje się 0 punktów za zakres i poprawność środków językowych. W takich pracach nie oznacza się błędów.
5. Jeżeli za wypowiedź przyznano 0 punktów w kryterium zgodności z poleceniem, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 punktów.
6. Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. zdający napisał tylko wstęp), przyznaje się 0 punktów w każdym kryterium.
7. Jeżeli za wypowiedź przyznano 1 punkt w kryterium zgodności z poleceniem, we wszystkich pozostałych kryteriach można również przyznać maksymalnie po 1 punkcie.
8. Słowa zapisane przy użyciu skrótów, np. *4U*, *bfr* *sql*, należy oznaczyć jako błędy ortograficzne.
9. W ocenie poprawności środków językowych w wypowiedziach zdających ze stwierdzoną dysleksją nie bierze się pod uwagę błędów ortograficznych i interpunkcyjnych. Błąd ortograficzny zmieniający znaczenie wyrazu w pracy zdającego z opinią o dysleksji to błąd językowy. Jest on brany pod uwagę w ocenie poprawności językowej.
Zasady te obowiązują również w ocenie prac zdających z dysgrafią, dysortografią, afazją, z zaburzeniami komunikacji językowej, a także prac zdających, którzy korzystali z pomocy nauczyciela wspomagającego oraz prac pisanych na komputerze.
10. W przypadku obniżenia punktacji w zakresie środków językowych za usterki stylistyczne, pod pracą zapisuje się „rażące uchybienia w stylu” i wskazuje rodzaj usterki. Samo użycie form skróconych nie jest traktowane jako rażące uchybienie.
11. Zdający może używać oryginalnej pisowni w obcojęzycznych nazwach geograficznych, nazwach obiektów sportowych, gazet, zespołów muzycznych, programów telewizyjnych, tytułach, pod warunkiem że podaje wyjaśnienie w języku egzaminu, tak aby informacja była komunikatywna dla odbiorcy. Z tekstu musi wynikać, że jest mowa o gazecie, filmie, grupie muzycznej itd. lub musi wystąpić określenie *film*, *band*, np. *film „M jak miłość”*, *„Świat Dysku” magazine*.
Jeżeli zdający podaje nazwę w języku innym, niż zdawany i nie podaje objaśnienia, całe wyrażenie jest podkreślane linią prostą i traktowane jako jeden błąd językowy, np. *I read Nowe Horyzonty*. – 1 błąd językowy. Oprócz tego całe wyrażenie podkreślane jest linią falistą i traktowane jako błąd w spójności. Jeśli użycie tej nazwy jest kluczowe dla realizacji polecenia, ta informacja nie jest uwzględniana w ocenie treści.

12. Praca w brudnopisie jest sprawdzana, jeżeli słowo *Brudnopis* przekreślono i obok zostało napisane *Czystopis*.
13. Jeżeli zdający umieścił w pracy adnotację *ciąg dalszy w brudnopisie* i zakreślił, która część jest czystopisem, to ta część podlega ocenie.

Uwagi dotyczące zasad liczenia słów w wypowiedziach zdających

1. Liczone są słowa oddzielone spacją, np. *at home* (2 słowa), *for a change* (3 słowa), *1780* (1 słowo), *10.01.2015* (1 słowo), *10 January 2015* (3 słowa).
2. Formy skrócone (*don't, can't, isn't, haven't* itd.) liczone są jako jedno słowo.
3. Jako jeden wyraz liczone są
 - słowa łączone dywizem, np. *well-built, twenty-four*
 - oznaczenia, symbole literowe, bez względu na liczbę liter, np. *SMS/sms*
 - adres mailowy lub internetowy oraz numer telefonu,
4. Adres i podpis nie są liczone w liście.
5. Nie uznaje się i nie uwzględnia w liczbie słów symboli graficznych używanych w Internecie (np. „buźki”).
6. Uwzględnia się w liczbie słów wyrazy w języku innym niż język egzaminu np. *I read Nowe Horyzonty* – 4 wyrazy.